

AVARUUSOOPPE JA SCIFIMUSIIKKI

HAASTATELUSSA MARIA CANDIA

Pasi Karppanen

Vuonna 2007 kotimaiseen sf/f-kenttään saatiin uusi mielenkiintoinen tuttavuus. Kyseessä oli nimimerkki "Megatron Braineaterin" kirjoittaman scifieepoksen "Kapteeni Shiva" enimmäinen osa, jonka oli julkaissut mystinen Flamongo-kustannus. Tavallista ei ollut myöskään se, että kirjan mukana seurasi CD-levyllinen sen teemoihin liittyvää, sitä varten tehtyä äänitaustaa. Musiikkiteemaiseen Kosmoskynään sopivasti tarkastelussa onkin tällä kertaa Megatron Braineater ja sen takaa löytyvä Maria Candia.

Kuka kukin on

Aivan aluksi lienee syytä tarkentaa kuka oikeastaan on haastateltavana, nimimerkki *Megatron Braineater* vai *Maria Candia*. Kuten monet muistavat, esimerkiksi *Mr. Lordi* tekee selvän eron esittämänsä hahmon ja siviilimänensä välillä. Myös Megatron Braineaterin nimimerkkiin monet kiinnittivät huomiota jo ensimmäisen osan ilmestyessä.

Candia kertoo suurimman syyn nimimerkin valintaan olleen se, että hän tiesi kirjallisuustiedettäkin opiskelleena kirjailijat helposti lokeroitavan sukupuolen perusteella. Mieskirjailijat ovat julkisuudessa helposti "kirjailijoita", naiskirjailijat taas "naiskirjailijoita".

"Toki olen ylpeä naiseudestani, ja feministiksikin tunnustaudun. Mutta minä, jolle mieleni ja kieleni ovat niin

sukupuolettomia asioita kuin olla voi, kirjoitan omasta mielestäni kirjallisuutta, jossa kirjailijan sukupuolen ajattelu on vain harhaanjohtavaa lukukokemuksen kannalta."

Näin Candia päätti valita nimimerkin, joka ei viittaisi kehenkään oikeaan henkilöön. Lisäksi Candia muistuttaa että syntynyt kokonaisuus ei ole vain hänen, vaan kaikkien sen syntyyn myötävaikuttaneiden henkilöiden omaisuutta.

"Nimi "Megatron" tulee **Transformers**-tv-sarjasta. Kyseessä oli yksi suurimpia lapsuuden sankareitani, oikeammin lempi-megapahiksiani", sanoo Candia. "Sarjan Megatronhan ei ole miespuolinen robotti. Tiesin jo pikkutyttönä, ettei koneilla ole muuta sukupuolta kuin se, jonka ajatuksiltaan rajoittunut ihminen niille kuvittelee."

Nimen loppuosalla "Braineater"

puolestaan on kulinaristinen tarina takanaan.

"Kyseessä on Flamongon *Mikko Viljakaisen* eli "Vilungin" antama nimitys", Candia sanoo naurahtaen. "Nimi juontaa siihen, että olin kertonut nauttineeni lehmän aivojen syömisestä isäni kotimaassa Argentiinassa."

"Mielikuvituksessani "Megatron Braineater" on ikään kuin fiktiivinen henkilö; viittaaan puettu, 3400–3700-luvuilla elävä puolitetokone, joka toimii 2000-luvun historian tutkijana Sosialistisen Jupiterin Yliopistossa. Mistä sen tietää, ehkä "Maria Candia" jonakin päivänä kirjoittaa cyberpunkromaanin hänestä."

Nimimerkin oli alun perin tarkoitus pysyä salaisuutena. Toisin kuin Candia luuli, hänen oikea persoonansa on kuitenkin kiinnostanut ihmisiä, ja he ovat kaivaneet eri

teitä kirjailijan nimen tietoonsa. Tieto on levinnyt henkilöltä toiselle ja löytyypä se tätä nykyä jopa Wikipediasta. Tästä syystä hän esiintyy tässäkin haastattelussa, ei Megatron Braineaterina, vaan Maria Candiana.

Tiedon levitessä ovat levinneet myös virheelliset käsitykset. Tilaisuuden tullen Candia haluaakin korjata muutaman henkilöönään liittyvän virheellisen tiedon.

"Matala profiili on jo aikaansaanut joitakin vaarattomia väärinkäsityksiä", sanoo Candia. "Esimerkiksi *Markku Soikkeli* oli sähköpostiosoitteeni löydettyään olettanut minun olevan bändissä **Maria And The Robots**. Tietäessään minulla olevan jotakin tekemistä musiikin kanssa ja minun olevan tyttö, hän oli myös päätellyt minun olevan laulaja."

"Tuo on toki imartelevaa, mutten laula, ja vaikka musiikin parissa toi-

minkin, vääntelen vain dj:nä napuloita. En myöskään ole koskaan ollut missään bändissä edes triangelin kikkuttelijana. Muutakin harhaanjohtavaa tietoa löytyy. Teen usein käännöksiä, mutta en työskentele kääntäjänä, kuten jossain on väitetty."

Lapsuuden sankareita

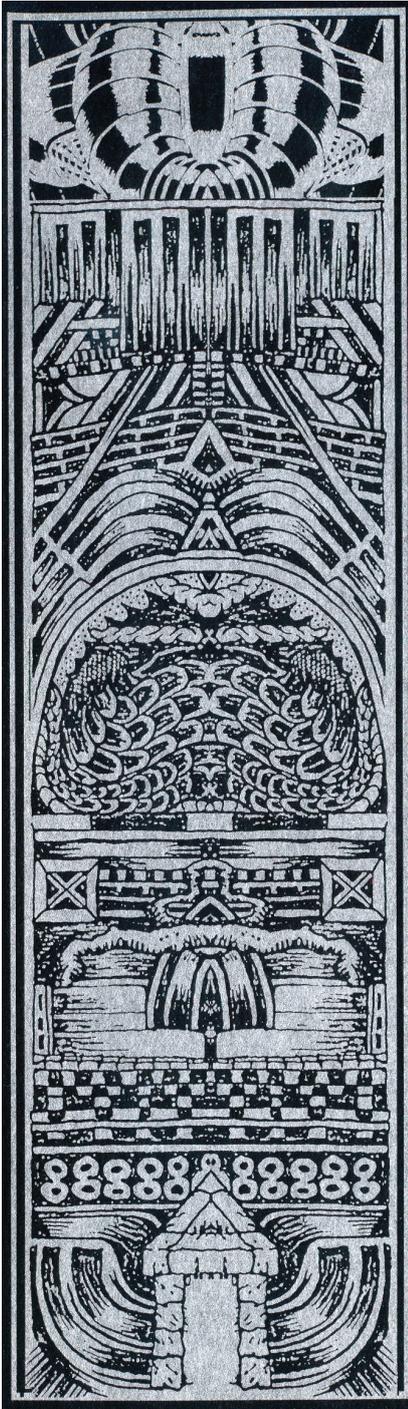
Candia kertoo kapteeni Shivan tarinalla olevan pitkät juuret, ja kyseessä onkin hyvä esimerkki siitä, että lapsuuden sankareiden ei ole pakko antaa painua unholaan. Ensimmäinen versio Kapteeni Shivan tarinasta syntyi kirjoittajan ollessa vasta kymmenvuotias.

"Tuolloin pidin kuitenkin kirjoitusharrastustani turhanpäiväisenä ajanhukkana, jota täytyy tehdä muilta salaa. Sitä paitsi kuvittelin lap-

senä, että vain ulkomaalaisilla keskiikäisillä miehillä, jotka ryömivät kirjoituskoneen ääreen ennen kuin oppivat kävelemään, on oikeus edes unelmoida science fiction -kirjailijan ammatista."

Candian kiinnostus kirjallisuuteen sai hänet opiskelemaan yleistä kirjallisuustiedettä, mutta hän kertoo suunnitelleensa alunperin uraa kustannusalalla, ei niinkään kirjailijan ammattia. Ennen Kapteeni Shivaa hän ei ollut julkaissut juuri mitään ja kertoo kiertäneensä kirjoituskilpailutkin kaukaa.

"Vasta kun vuonna 2006 sain lahjaksi äitipuoleni käytetyn läppäriin, hylkäsin vihkkorjoittamisen", Candia kertoo. "Aloin leikkiä tekstinkäsittelyohjelmalla kokeillakseni, millaisen tarinan lapsuuden "sankaristani" nyt "aikuisena" kirjoittaisin. Uusi media antoi harrastukselle lisäpontta ja

vuotta myöhemmin koneellani oli tuhannen liuskan avaruusoppera, enkä ollut itsekään uskoa silmiäni."

Candia kertoo tarjonneensa käsikirjoitustaan muutamalle kustantajalle, mutta tulos oli sama kuin monen muunkin esikoiskirjailijan kohdalla. Vain kaksi ehti vastata, ja nämäkin siinä vaiheessa kun teksti oli jo saamassa kokonaan uuden muodon muissa käsissä. Candia tosin myöntää että kustantamoihin lähtenyt ensimmäinen versio oli melkoinen raakile.

"Flamongo Sanomien "isä" Mikko

Viljakainen, alias *Vilunki* 3000 luki käsikirjoitukseni ystävänä ja ehdotti julkaisijan toisen johtohahmon *Henrik Suhosen* kanssa nyt toteutettua julkaisuformaattia, eli että tarina jaetaan osiksi ja mukaan tehdään musiikkia.

"Olin saanut paljon ideoita tarinan kohtauksiin nimenomaan Vilungin eli *DJ Candle In The Windin* musiikkia kuuntelemalla, ja olinkin siksi ehdotuksesta välittömästi haltioissani. Koko kertomus sai näin elokuvallista syvyyttä ja musiikin kautta sain rohkeutta leikkiä kielelläkin enemmän."

Candia kuvaa Kapteeni Shivan tekoa, niin kirjojen kuin niiden mukana seuraavan musiikinkin koostamista prosessiksi, jossa tekemällä oppiminen oli olennaisessa roolissa. Sen myötä Candialle itselleen ovat tulleet tutuiksi niin taitto-ohjelma kuin sämplerikin.

Yhteistyön hedelmiä

Kysyessäni kuinka isolla joukolla levyjen musiikki tehtiin, Candia kertoo, että jokaiseen artistiin on oltu yhteydessä erikseen. Kullekin on annettu muutaman sivun tekstipätkä, jota jokin kappale sopi merkitsemään. Yllättävää oli, että kaikki päätyivät samaan yleisväretykseen. Tämä oli positiivinen yllätys myös kirjailijalle.

"Käytännössä jokaisen muusikon työn suhteen on pieniä eroja, riippuen esimerkiksi siitä, ovatko he muokanneet valmista materiaalia tunnelmaan, vai tehneet kappaleen alun alkaen kirjan tekstiin."

Saamistaan kappaleista Candia teki levyille omia "täytebiisejä" sämpläämällä. Kappaleiden lopullinen miksaus oli Candian ja Viljakaisen käsialaa, jonka tuloksena syntyi kokonaisuuden yhtenäinen tunnelma. Levyjen on tarkoitus kuulostaa siltä, että kyse on jonkun toisen ajan musiikista ja ehkä estetiikastakin.

"Ensimmäisellä levyllä vaikuttaa myös Shivaa lapsena esittävä *Susa*, puoliksi thaimaalainen pikkutyttö, joka hallitsee sekä suomen että thain", kertoo Candia. "Näin mukaan saatiin lisäväretykseksi itämaista kieltä ja suomea lapsen äänellä puhuttuna. Aikuisen "futu-thaita", joka siis on levyllä "ningonkieltä", esittää levyllä thaimaalainen ystävättäreni *Tan Kle-*

metti."

Lopputulosta voikin pitää onnistuneena, sillä jotkin arvostelijat ovat jopa erehtyneet pitämään levyä yhden ja saman bändin tekemäksi.

"Kolmannen ja neljännen osan musiikki on yhä enemmän tullut tarjottuna", sanoo Candia. "Muun muassa helsinkiäinen räppäri *Davo*, skweee-artisti *Eero Johannes*, ja muut "faneiksi" tunnustautuneet muusikot ovat ehdottaneet omia kappaleita tai pyytäneet tekstiä "sävellettäväksi". Jokaisen artistin kanssa työskennellään erikseen. Musiikkia siis sekä tehdään että ei tehdä isolla porukalla, riippuen siitä miten asiaa tarkastelee "

Nykyfuturistinen projekti

Teokset ovat graafisesti varsin poikkeuksellisia. Kenen käsialaa kirjoissa mukana oleva mustavalkografiikka ja niiden graafinen ulkoasu olivat? Sitä, kuten teoksia muutenkin, kun verhoaa salaperäisyys.

"Kuvat ja kirjojen graafinen ulkoasu ovat ensimmäisessä osassa Mikko Viljakaisen ja itseni käsialaa. Lukuun ottamatta yhtä kuvaa joka on pikkusiskoni *Sofian* piirros tulta syöksevästä dinosauruksesta", kertoo Candia. "Myös kannet kaikissa osissa ovat meidän tekemiämme. Taiton teki ensimmäisessä kirjassa teki graafikko *Antti Hietaniemi*. Loppujen taiton olen tehnyt itse, nyt kun tiedän miten."

"Toiseen osaan kuvituksia oli itseni ja Vilungin lisäksi tekemässä kansantaitelija *Tixa*, joka tunnetaan paitsi dj-legendana ja Höyryklubin perustajajäsenenä, myös bändistään **Hevospistooli**. Kolmannessa osassa ovat lisäksi mukana *Tytti Viljanen* ja *Christer Nuutinen*. Neljännen osan vierailtava tähti on sarjakuvataiteilija *Jyrki Nissinen*. Kuvat sivuavat tekstiä unenomaisella fiilispohjalla. Itse taittamiini osiin teen ja piirrän kuvia myös lennossa, kun joku kohta tuntuu vaativan kuvan rytmittämään tarinaa."

Kysyessäni mihin genreen Candia itse Kapteeni Shivan ääniraidan laskisi, jos sitä pitäisi kuvailla levystä ensimmäistä kertaa kuulevalle, törmäämme molemmat musiikin määrittelyongelmiin.

"Itse sanoisin, että levyt ovat "avausmusiikkia", kunkin tekijän luon-

teenomaisesta genrestä huolimatta”, sanoo Candia. ”Joku biisi on selvästi drum’n’ bassia, toinen taas housea, mutta sillä ei tässä yhteydessä ole minusta väliä.”

Teoksia, jossa musiikki on osa kirjaa, ei ole meillä paljon tehty. Mikä mahtaa olla syynä tähän?

”Enpä tiedä. Mehän emme sitä keksimällä keksineet, se vain sattui sopimaan tähän tarkoitukseen.”, sanoo Candia. ”Ehkä kukaan ei vain ole tullut ajatelleeksi vastaavaa, tai yrittäjät ovat luopuneet, tai ajatus kaatunut kustantamojen vastustukseen. Onhan tämä sellainen juttu, etteivät sitä kaikki heti tajua. Jotkut ovat esimerkiksi luulleet, että Kapteeni Shivan musiikkia on tarkoitus kuunnella lukemisen taustalla, vaikka mielestäni on aika selvää, ettei tämä ole tarkoitus.”

Vastaanotto

Candia kertoo, että kaikki hänen Kapteeni Shivasta näkemänsä arvostelut ovat olleet enimmäkseen positiivisia. Negatiivista huomiota on kiinnitetty eniten kirjoitusvirheisiin, joita kahteen ensimmäiseen jäikin. Huolimatta siitä, että pienenä painoksena otettuja kirjoja ei ole mainostettu missään, ne ovat herättäneet kiitävästi huomiota. Tieto niistä on kiertänyt ihmiseltä toiselle ja pääsivät ne jopa **Nyt**-liitteeseen ja **Basso**-aika-kauslehteen.

”Musiikkia kaikki eivät ymmärrä, mutta osa tykkää paljonkin”, kertoo Candia. ”Tiedän ainakin yhden ravintolan ja yhden taidegallerian Helsingin keskustassa, joissa levy on pyörinyt taustamusiikkina, samoin kuin tiskijukkaa, jotka ovat soittaneet joi-tain biisejä yökerhoissa. Kirjaa saa joistain levykaupoista, ja monet ovatkin ostaneet sen levynä, jonka mukana tulee kirja.”

Candia onkin varsin tyytyväinen siihen, että Kapteeni Shiva julkaistiin juuri sellaisessa muodossa kuin julkaistiin. Kiitos musiikin ja Flamongon graafisen kunnianhimon, taiteellisessa mielessä Kapteeni Shivasta onkin Candian mielestä tullut enemmän ”nykyfuturistinen projekti”.

”Prosessin myötä opin myös paljon musiikillisen alakulttuuriväen palavasta luomisen ilosta ja halusta yhteistyöhön”, sanoo Candia.

”Olen oppinut arvostamaan sitä pyyteetöntä ja aitoa luomishalua, jota löytyy projektin kautta kohtaamieni taiteilijoiden työtavasta. Vastaavaa taiteellista vapautta mikään iso laitos ei tekijöilleen usko.”

Suurin kiitos on tekijöille ovat olleet palveluksiaan tarjonneet muusikkofanit. Näiltä tullaan myöhemmissä osissa edellisten osien inspiroimina tehtyjä biisejä, joille Candia sanoo löytäneensä täydellisen paikan Shivan tarinan viitteellisessä ”ääniraidassa”.

Mistä on kyse

”Kapteeni Shiva, kuten kaikki muutkin päähani tulleet tarinat, ilmaantui niin epäsuunnitelmallisesti, etten sitä kirjoittaessani todellakaan ajatellut ”minkälaista scifiä” olin tekemässä.”, sanoo Candia. ”Tähtivaeltajan arvostelijat kuvasivat sarjaa ’perinteisenä scifinä’, Portti taas ’psykedeelisenä avaruusopperana’. Kummatkin ovat yhtä oikeassa ja väärässä.”

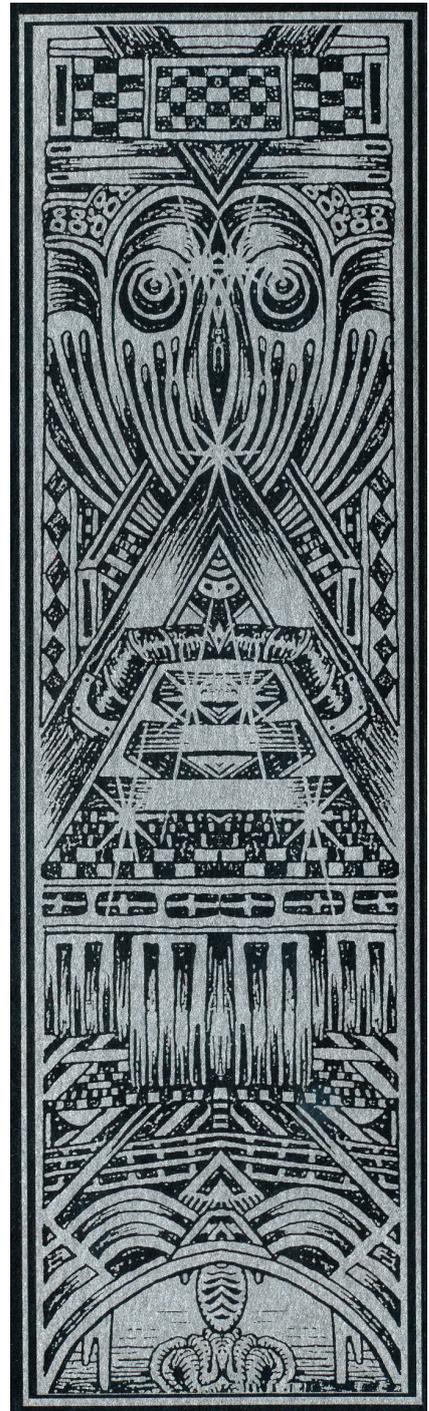
Candia luonnehtii kokonaisuutta yhdistelmäksi ”kovaa” ja ”pehmeää” scifiä.

”Pidän ”kovasta” scifistä, ja olen yrittänyt pitäytyä Shivassa niin lähellä tieteellistä todellisuutta kuin suinkin”, sanoo Candia. ”Silti mukana on mystiikkaa, koska uskon itse todellisuuden olevan tarua ihmeellisempää.

Yhtä paljon kuin kovaa scifiä Candia sanoo arvostavansa ”pehmeää” scifiä ja halunneensa tästä syystä käsitellä romaanisarjassa eettisiä, metafysisiä ja sosiaalisia ongelmia.

”Tuloksena on ehkä postmoderni soppa. Tavoitteenani on pikemmin hämmentää lukijoita, kuin tehdä odotukset täyttävää, kaikkia miellyttävää kirjallisuutta.”

Candia sanoo, että Kapteeni Shivan tarina on kirjoitettu niin, että vasta pikku hiljaa paljastuu mistä kertomuksessa on ollut kysymys. Ensimmäinen osa oli tarina merkittävän mutanlapsen pakomatkasta suurella avaruusaluksella. Toisessa kerrottiin hieman vanhemmaksi varttuneesta Shivasta, joka haaveilee vapaudesta ja omasta avaruusaluksesta. Hän saavuttaakin nämä asiat, verisin keinoin ja muiden hyväuskoisuuden sekä rakkauden kustannuksella.

”Tässä vaiheessa, kun kaksi osaa on ilmestynyt, ja lukijat ehkä arvaavat jotain, voinen paljastaa tarinan ”salaisuuden” Kosmoskynän lukijoille”, sanoo Candia.

Shivassa on nimittäin kyse hänen omasta supersankari- tai pikemminkin superpahisteeman muunnelmastaan. Hän kertoo aina rakastaneensa supersankarisarjiksia, mutta eniten niissä esiintyviä, maailmanvalloitusta suunnittelevia superpahiksia.

”Shiva on tällainen pahis maailmassa, jossa ei tule sankaria trikoissa häntä estämään. Pahista seurataan

hyvin läheltä, pikkumutantista lähtien. Toivon, että kun neljäs osa on luettu, lukija on suoranaiseksi yllätykseen pysähtynyt jo miettimmään montaa asiaa, muun muassa sitä, kuinka suhteellisia määreitä "hyvä" ja "paha" ovat. Kolmososan kanssa yhtä aikaa vielä tänä vuonna ilmestyvä neljäs osa käsittelee myös Shivan ulkoavaruuden sukulaisia, mutta en halua paljastaa vielä kaikkea."

Candia sanoo, että toinen tärkeä teema sarjassa on tasa-arvo ja suvaitsevaisuus kysymyksen monenlaisissa muodoissa. Kolmannessa osassa ihmisarvon sopimuksenvaraisuus tulee voimakkaimmin esille. Tärkeässä asemassa on kritiikki ihmiskunnan asemaa "luomakunnan kruununa" kohtaan. Shiva, joka ei ole ihminen ja on ylpeä siitä, suhtautuu geenimanipulointuna hybridinä ihmiseen siten kuin ihminen eläimiin.

"Koska koko tarina kirjoitettiin ensin yhdeksi kokonaisuudeksi ja jaettiin vasta myöhemmin osiksi, näkyytämä kokonaisuudessa. Toivon, että tulee tarpeelliseksi tehdä vielä joskus painos, jossa kaikki osat olisivat taas yksissä kansissa. Silloin edellä mainittu kokonaisuus tulisi selvemmin esiin."

Esikuvia ja vaikuttajia

Kapteeni Shiva -sarjan teoksissa sekä Maria Candian MySpace -sivulla vilahtelee viittauksia pulp-henkiseen B-scifiin, eli "vanhaan kunnon" scifiin, kuten voisi nykyään jo sanoa. Candia ei kielläkään kyseisen estetiikan olevan hänelle suuri vaikuttaja.

Hän nimeää kirjallisiksi esikuvikseen muun muassa *Strugatskin* veljekset, *Stanislaw Lem*in, *Jorge Luis Borges*in, *Julio Cortázar*in sekä *Kurt Vonnegut*in. Suomalaisista kirjailijoista Candia mainitsee *Tove Jansson*in, ruotsalaisista *Harry Martinson*in ja *Peter Nilson*in.

"Pienenä luin *Isaac Asimov*in, *Edgar Rice Burroughs*in ja *Arthur C. Clark*in, *William Gibson*in, *Octavia Butler*in ja *Ursula LeGuin*in suomennetut kirjat moneen kertaan. Jotakin lienee tarttunut myös *Frank Herbert*iltä. Nykyisin rakastan myös uusia tiiliskivikirjailijota, kuten *Vernon Vinge*ä."

"Musiikillisesti palvon eniten elektroa, etenkin kaikkia sähköisen musiikin alkuaikojen kokeilevia

"Tähtivaeltajan arvostelijat kuvasivat sarjaa 'perinteisenä scifinä', Portti taas 'psykedeelisenä avaruusoopperana'. Kummatkin ovat yhtä oikeassa ja väärässä."

neroja, uuden aallon ironista lyri-syyttä, sekä *New Order*ia ja *Depeche Mode*a. Mitä sanoituksiin tulee, en voi olla kertomatta, kuinka syvällisesti palvon ruotsalaista *S.P.O.C.K.*-yhtyettä. Miten loistava idea onkaan ottaa aiheet sanoituksiin lempi-tv-sarjansa jaksosta ja hyvistä kirjoista."

Candian kiinnostus musiikkiin ja scifiin tuntuvatkin syntyneen käsi kädessä. Candia antaa tästä esimerkiksi kuvaamalla lapsuuden leikkejään, joissa alus "Jumalaton Käärme" lähti käyntiin *Europen Final Countdown*-nilla, ja *Spacen Magic Fly* oli ainoa keino selvittää asteroidipilvestä.

"Ostin kaikki Anttilan kasettiasaston *Synthesizer Hits* -kokoelmat viikkorahoillani ja nauhoitin *Radio Mafian Avaruusromua*-ohjelmaa samasta syystä. Uskonkin elektronisen musiikin harrastukseni alkaneen ainakin osittain tätä kautta. Minulle synamusa on aina liittynyt avaruuteen. Siinä on valn sitä jotain."

Tulevaisuusvisioita

Luodaanpa lopuksi katsaus tulevaisuuteen. Kapteeni Shivan toinen osa ilmestyi vuonna 2008. Milloin seuraavat osat ilmestyvät ja miten pitkä sarjasta on tulossa?

"Osat kolme ja neljä ovat juuri valmistumassa ja ne tulevat ulos yhtä aikaa vielä tänä vuonna", sanoo Candia. "Sarja loppuu, koska tarina Shivan elämästä ihmisten parissa tekee niin. Olen kuitenkin kirjoittanut iltahuvikseni tarinalle itsenäistä jatko-osaa, joka sijoittuu samaan "universumiin".

Candia kertoo myös sarjan kahden

viimeisen osan sisältävän mukana tulevan CD:n.

"Musiikkia, eikä yksin elektronista, on tulossa paitsi jo tutuilta, myös uusilta artisteilta", Candia sanoo. "Nimistä voinee heittää jo aiemmin mainittujen ohella *Jimi Tenor*in ja *Reino Nordin*in."

Entä sen jälkeen? Mitä kirjailija Maria Candian kovalevyllä, pöytälaatikossa tai mahdollisesti pääkopassa muhii seuraavaksi? Entä musiikintekijä Maria Candian?

"Ennen Shivan loppua ulos ehtii tulla toinen "erikoissarja", **Lonkeron Aika**", keroo Candia. "Kyseessä on kirjoittamani kolmen novellin "triptyykki", joka kertoo maapallostamme 300 miljoonan vuoden kuluttua. Megatron Braineater siinäkin on äänessä, mutta kokonaisuus on erilainen, lyhyempi ja kaunokirjallisempi kuin Shiva, vaikka samojakin teemoja löytyy. Musiikkiakin on tulossa, kunhan saan järjestettyä aikaa toimeentulolta."

Lopuksi esitettäköön Kosmoskynän klassikkokysymys. Jos Maria Candian pitäisi antaa aloitteleville kirjailijoille yksi neuvo, mikä se olisi?

"Neuvo, jonka itsekkin aloittelevana kirjailijana antaisin on, että ensin kirjoita vain itsellesi ja muita miettimättä", sanoo Candia. "Tämän jälkeen hautaa käsikirjoitus ja malta mielesi kuukausia. Kirjoita sen jälkeen tarina uudestaan. Näin pääset itkuitta ja nopeimmin parhaaseen lopputulokseen."

Tämän jälkeen Candia pitää taun ja jatkaa: "Neuvo yksi ja puoli; romaanin kirjoitusvaihe on hyvänlaatuisen psykoosi. Älä pelkää sitä."